

דעות אחרונות

24.11.2014

איתן גלבוע • תקשורת עוינת

הטיה והטעיה

ב־2 באוגוסט 1982, במלחמת לבנון הראשונה, הופיע בעמודים הראשונים של העיתונים בעולם תצלום גדול של תינוק לבנוני חבוש בכל גופו. בתחתית התצלום נכתב: תינוק שאיבד את שתי ידיו ונכווה קשות מפצצה שהטיל מטוס ישראלי. במה לך פגישה בווינגטון הראה שר החוץ ג'ורג' שולץ לעמיתו הישראלי יצחק שמיר את התמונה וגער בו באומרו: "הסמל של המלחמה הזאת הוא תינוק שזרועותיו נקטעו". לתמונה הייתה השפעה ישירה על מקבלי ההחלטות, אבל נסיבות הצילום והכיתוב היו שגויים. התינוק לא איבד את זרועותיו – הוא נפגע קלות מפגז של אש"ף.

הכישלון המקצועי והאתי של התקשורת המערבית בכיסוי פיגוע הטרור הרצחני בבית הכנסת בהר נוף לא היה מעידה חריפה מעמית. מדובר בתופעה מתמשכת ומביכה של תמונות, כיתובים ודיווחים מטעים ומוטים על ישראל ועל העימות הפלסטיני-ישראלית, גם באמצעי התקשורת הידועים ביותר שלכאורה מקפידים על סטנדרטים מקצועיים גבוהים.

ב־30 בספטמבר 2000 הופיע בעמוד הראשון של הניו יורק טיימס תצלום של שוטר ישראלי זועף ומגופף באלה ולדגליו כורע צעיר מדרם. בתחתית הצילום נכתב: "שוטר ישראלי ופלסטיני בהר הבית". התברר שהצעיר הוא סטודנט אמריקאי-יהודי, שהוכה על ידי פלסטינים ליד מאה שערים וחולץ על ידי איש משמר הגבול. מבחינת עורכי הניו-יורק טיימס, תמונה של שוטר ישראלי מול צעיר ביי רושלים לא יכולה להיות אחרת מאשר הכאה ברוטלית של פלסטיני בידי ישראלי.

אין להתפלא אפוא שבכיסוי הפיגוע בהר נוף כתבה רשת סיאן-אן מתחת לראיון עם ראש עיריית ירושלים: "התקפה קטלנית על מסגר בירושלים". הריילי סלגרף הלונדוני כתב "שוטרים ישראליים ירו בפלסטינים בבית כנסת", והעיר תוך הספרי אל פאס ריווח שיש שישה הרוגים בירושלים, בלי אבחנה בין טרוריסטים למתפללים.

מגישת חדשות של הבי-בי-סי, שראיינה את נפתלי בנט, ביקשה ממנו להסיר תמונה של אחת מגופות הנרצחים שהיא ראה בטענה "אנחנו לא רוצים לראות את התמונה הזאת". מעניין שלמגישי הבי-בי-סי אנינו הטעם לא הייתה שום בעיה להראות תמונות זורעות בהרבה מעזה.

איי-אפשר לומר שהטעויות וההטעויות האחרונות הן רק תוצאה של עידן המידע, האתרים והרשתות החברתיות והלחץ לפרסם במהירות אירועים מתגלגלים. הן קרו גם כשלא היה אינטרנט והן קורות רק בכיוון אחר: זה של ישראל. זה זמן רב שהכיסוי של ישראל בתקשורת המערבית לוקה בדיווח שגוי, בהגזמות, בסטנדרטים כפולים, בשימוש לא מאוזן במקורות, באסוציאציות מופרכות, באנלוגיות מגוחכות, בראיונות סל-קטיביים ומגמתיים ובהשמטות משמעותיות.

הכשלים נובעים מהזדהות עם "האג'נדרד", אימוץ הנרטיב הקורבני הפלסטיני, הפחדה ואיומים מצד הפלסטינים, ריבוי קולות סותרים וביקורתיים בישראל ואנטישמיות. מבחינת התקשורת המערבית, ישראל לכדה אשמה בהיעדר פתרון ובאלימות.

מצב זה מקשה מאוד על ישראל, אבל דובריה צריכים לעשות מאמץ גדול יותר לתבוע מהעיתונאים לגלות יותר מקצועיות ואחריות, ולהוקיע ולהביך אותם כשהם מועדים. צרכני התקשורת המערבית מצפים לקבל דיווח מדויק, אמין וחסר פניות. יש להסביר להם שלעיתים קרובות מדי הדיווח שהם מקבלים על ישראל הוא לא כזה. ■

פרופ' איתן גלבוע הוא ראש המרכז לתקשורת בינלאומית באוניברסיטת בר-אילן וחוקר בכיר במרכז בסיא למחקרים אסטרטגיים